ZA NEKAJ VIŠ KOT
2c na dan dobivate ...
"GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(Izvzemši sobot, nedelj in praznikov
...TE, KAR VAS ZANIMA

Erazem Gorshe
1116 E. 72nd St
6:30 14 KU

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Reentered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

Štev. 161 — VOLUME LII. — LETNIK LII. NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 17, 1944 — ČETRTEK, 17. AVGUSTA, 1944 Tel: CHelsea 3-1242

5 WAR LOAN BUY EXTRA WAR BONDS Today!

NEMŠKA ARMADA RAZBITA

Sedma nemška armada se razkraja v posamezne guerilske tolpe in ni več v stanu zbrati posameznih oddelkov, ki beže proti Parizu v organizirano armado, ki bi se mogla postaviti v bran.

Zavezniški topovi in bombniki so popolnoma razbili sedmo nemško armado v Normandiji v železnem obraču, ki ima le še komaj osem milj odprtine med Falaise in Argentanom, skozi katero pa je že všlo nekaj tankov feldmaršala Guentherja von Kluge-a. Vse ceste in pota iz obroča pa so pod stalnim zavezniškim artilerijskim ognjem in zračnim bombardiranjem.

Kako velika je bila nemška armada v tem predelu, je razvidno iz tega, da je samo tretja ameriška armada generala Pattona pobila 11 tisoč Nemcev, vjela pa jih je 39,000. Okoli 20 tisoč Nemcev je obkoljenih v pristaniščih, kot je Brest, Lorient in St. Nazaire.

Od Bresta do Argentana se potikajo le še posamezne tolpe nemških vojakov, ki se skušajo združiti z drugimi oddelki, ne vedoč, da je cela armada že na begu proti Parizu. To niso več vojaki, temveč roparji, ki kmetom jemljejo živež ter konje in vozove, da morejo bežati.

Medtem ko je nekaj nemških tankov všlo skozi odprtino pri Falaise, je general Patton s svojimi tanki čudovito naglo vdaril do Dreuxa, 40 milj od Pariza, malo nižje proti jugu pa do Chartrez, 42 milj do Pariza ter je v enem dnevu napredoval 60 milj S tem hitrim sunkom hoče prehiteti nemške bežeče tanke in jim zapreti pot.

Kot pravi nemško poročilo, je general Patton prepustil drugim poveljnikom, da uničijo posamezne dele nemške sedme armade, sam pa je z vso naglico vdaril proti Parizu.

Kot naznanja nemško vrhovno poveljstvo, se že bije vroča bitka v predelu med Chartres in Dreux.

Kot pravi nemški radijski komentator stotnik Ludwig Sertorius, hoče general Patton s svojim naglim sunkom proti Parizu priti nemški armadi v bok, jo ločiti od armad onstran Seine. Poročila s fronte naznanjajo, da Nemci že zbirajo prevozne ladje ob izlivu Seine, da prepeljejo svojo armado čez reko.

Koliko Nemcev je še v obroču pri Falaise, ni mogoče dognati, toda Amerikanci imajo ujetnike, ki so pripadali enajstim nemškim divizijam. Včeraj je bilo vjetih okoli 6000 Nemcev in neprenehoma jih dovažajo s truki.

Zavezniki so izvojevali veliko zmago, kajti razbili so celo nemško armado, oziroma dve armadi, peto in sedmo, razbili so ceste za umik in le posamezni oddelki nekdaj močne armade se še potikajo okrog.

United Press poroča, da so Amerikanci prišli že tudi v bližino Toursa in Orleansa in se skušajo združiti z vpadno armado na jugu.

Nemci uničujejo utrdbe

Uradno je bilo sporočeno, da je zavezniška vpadna armada v juž. Franciji prvi dan med Cannes in Toulonom dosegla svoj cilj po načrtu.

Armada je dobro utrjena in je že prodrla v notranjost osem milj. Ameriški in angleški padalci so preprečili Nemcem, da proti obrežju niso mogli poslati ojačenj. Zavezniški bombniki, ki delajo streho nad kopno armado, letajo tudi daleč v notranjost, pa ne zadenejo na noben nemški aeroplan. Do sinoči je bilo vjetih 700 Nemcev.

Poročila s fronte pravijo, da je nek ameriški oddelek prodrl 20 milj v notranjost in da je zasedeno vse obrežje od Cannesa do Toulona. Zavezniki so zavzeli Cannes, Croux des Gardes ter so prišli 7 milj do Toulona. Drugi viri omenjajo, da so zavzeli še več drugih mest na 72 milj dolgem obrežju.

Berlin poroča, da zavezniki prodirajo na 120 milj dolgi fronti med Toulonom in San Remo na italjanski Rivieri. Neko drugo poročilo iz Berlina naznanja, da so Nemci razbili pristanišča v Nizi, Cannes in St. Tropez.

FRANCOZI SE DVIGAJO

Francoske podtalne sile, podžigane vsled zavezniškega vpada na Riviero in vsled vedno večjih nemških porazov v Normandiji se dvigajo po vsej Franciji v odkriti vstaji proti Nemcem, ki so držali francoski narod nad štiri leta.

Poročila iz Španske navajo vesti, ki prihajajo s francoske meje in pravijo, da maqu (francoski podtalni uporniki) so na mnogih krajih napadli nemške garnizije v juž. Franciji, kakor hitro so prejeli poročila o zavezniškem vpadu.

Kot pravijo ta poročila, so maqui v torek proti večeru obkolili nad dvajset mest, med njimi Auch, Agen, Montauben, Rodelz, Periguez, Tulle, Aurillac in Limoges.

V Limoges pričakujejo nemški odpor, ne pa v drugih mestih, kjer znaša nemška garnizija manj kot 1000 vojakov.

Nemški poveljniki v Pau, blizu španske meje in v Toulouse, glavnem mestu južno osrednje pokrajine so prejeli od upornikov ulitimatum za takojšnjo predajo.

V Vichy pa po poročilih, ki prihajajo iz Francije, pa prevladuje popolna zmešnjava, ker skušajo oni, ki so sodelovali z Nemci, pobegniti, vojaške straže pa patrolirajo po ulicah. Neko poročilo iz Berna v Švici naznanja, da je na potu v Vichy 10,000 francoskih patriotov in da med potom pristopa k njim sto in sto upornikov.

Isto poročilo pravi, da so druge skupine patriotov na poti v Bordeaux.

V Parizu so ljudje pijani veselja, ko so slišali, da so zavezniki vpadli v Francijo okoli Riviere. Poročila, ki prihajajo čez mejo, naznanjajo, da pride po ulicah do pogostih spopadov med patrioti in nemškimi sodelavci. Po ulicah ljudje pojo Marseillieso in nemška policija ne more obvladati tako velikih demonstracij.

Brzojavka iz Madrida na "Daily Mail" v Londonu pravi, da so Nemci zažgali vse listine nemških uradov v Vichyju, da ne bi prišle zaveznikom v roke.

Nemški radio v Monte Carlo poroča, da so nemške vojaške oblasti v južni Franciji prepovedale prebivalstvom hoditi na ulice in ceste od mraka pa do jutra in prepovedan je tudi ves vozni promet. Vsa zabavišča so zaprta in prepovedano je prodajati opojne pijače.

PREHRANA PREBIVALSTVA FLORENCE V ITALIJI

Nemški tanki in strojnice še vedno streljajo na severni del Florence, ki so ga Nemci sicer izpraznili, toda zavezniki ga še niso popolnoma zasedli, vsled česar ni mogoče okoli 100,000 prebivalcem priti do kraja, kjer zavezniki delijo živež. V južnem delu mesta zavezniki prebivljajo 300,000 prebivalcev.

Kakorhitro Nemci zapazijo kaj življenja na ulicah, prično silno streljati. Nemška črta v Florenci teče od zapada proti vzhodu ob severnem bregu kanala, na to pa se zavije proti jugu ter teče ob Via delle Mille ob vzhodni strani mesta do Campo di Marte Stadium ob vzhodnem predmestju.

Na fronti pete armade ameriška artilerija obstreljuje nemške tanke in motorna vozila v bližini San Giovanni in Alla Vena zapadno od Pise.

Hitler ne pozna predaje

V nemškem propagandnem oknu na glavnem trgu v Lisboni je polno nemških izrekov in gesel, med katerimi je z velikimi črkami geslo: "Nemčija se ne bo nikdar predala." Pod tem napisom je z majhnimi belimi črkami napisano: "Pravi Hitler."

PRVI RUSKI UMIK OD JUNIJA MESECA

Odkar so Rusi 23. junija pričeli svojo poletno ofenzivo, so se včeraj prvič umaknili, ko so Nemcem prepustili Vas Ossow.

Ossow je sedem milj severovzhodno od Varšave in so se morali Rusi umakniti proti silovitemu nemškemu tančnemu napadu.

Ta umik pa Moskve niti najmanj ne razburja, temveč ravno nasprotno, Rusi bodo naskočili Varšavo s frontalnim napadom.

Na zapadnem bregu Visle, južno od Varšave, so Rusi vdrli v mesto Sandomierz ter s tem postavili močno odskočno postojanko To je za Moskvo mnogo večje važnosti, kot pa izguba vasi pri Varšavi.

Da se bijejo zelo vroči boji okoli Varšave, je razvidno iz tega, da je bilo včeraj razbitih 118 nemških tankov.

Višje proti severu v Litvi so Nemci pri Siauliaiju poslali v boj mnogo tankov in infanterije, toda napadi so bili odbiti.

Rdeča armada ima na celi fronti položaj popolnoma v rokah. In če na kakem kraju Nemci nekoliko vdro v rusko črto, ruska velika strategija še vedno obstoji in Rusi so še vedno v ofenzivi.

Prav na severnem koncu fronte okoli Pskovskega jezera je rdeča armada osvobodila 70 obljudenih krajev. Na tem kraju Rusi neprestano prodirajo proti Baltiku.

Nemška poročila naznanjajo, da je general Ivan D. Černijahovskij pričel silno močno ofenzivo proti Vzhodni Prusiji na 100 milj dolgi fronti in skuša zdrobiti zelo močno nemško obrambno črto ob meji.

Mehka pijača ni za vojake

Zavezniška kontrolna komisija v Rimu je po vseh pivnicah dala na stene pribiti razglas, ki se glasi:

"Prodaja mehkih pijač je vsem zavezniškim vojakom prepovedana."

Komisija svojo naredbo utemeljuje s tem, da alkoholne pijače same uničujejo bakterije, medtem ko so steklenice mehkih pijač pogosto nesnažne.

Zaprisega jugoslovanske brigade v Rusiji

Glasilo sovjetske rdeče armade "Rdeča zvezda" popisuje slavnost zaprisege prve jugoslovanske brigade pod poveljstvom polkovnika Semića v Sovjetski uniji in pravi, da so bili poleg jugoslovanskih častnikov navzoči načelnik čehoslovaške vojaške misije, načelnik angleške vojaške misiji in zastopniki Vseslovanskega odbora.

Molitve so bile v pravoslavnem, katoliškem in mohamedanskem obredu. Zaprisega obvezuje čete, da ne odložo svojega orožja, dokler Jugoslavija ni očiščena vpadnikov in dokler narodu niso zagotovljene njegove pravice in svoboda.

POVELJNIKI VPADNE ARMADE

Vrhovni poveljnik vpadne armade v južni Franciji je general sir Henry Maitland Wilson, zavezniški vrhovni poveljnik v Sredozemlju. Operacije vpadne armade pa vodijo Amerikanci: armadi poveljuje general Alexander M. Patch, ki se je odlikoval na francoskih bojiščih že v prvi svetovni vojni, pozneje pa na Guadalcanal, mornariške operacije vodi admiral H K. Hewitt, zračni sili pa poveljuje general Gordon P. Saville.

Francoski armadi, ki je vdeležna pri vpadu, poveljuje general Jean P. Lattre de Tassigny. Francoska armada je neodvisna od sedme ameriške armade, kateri poveljuje general Patch.

General Patch je po kampanji na Siciliji prevzel poveljstvo ameriške sedme armade, kateri je prej poveljeval general Patton. Del sedme armade je bil dodeljen peti ameriški armadi v Italiji, ostali del pa je bil poslan v Afriko, kjer je bil povečan, da je sedaj zopet silno močna samostojna armada.

Iz osvobodilnih bojev v Jugoslaviji

Slika kaže maršala Tita na strmi in kamniti poti iz njegovega glavnega stana visoko v gorah; za njim je šef njegovega generalnega štaba general Arša Jovanović, zadnji pa prihaja poročevalec ameriških listov dr. Stojan Pribičević.

Mihajlovićeva žena umrla v taborišču

Poljska vlada v Londonu je po poljskih podtalnih potih bila obveščena, da je v koncentracijskem taborišču v Oswiecimu na Poljskem umrla žena generala Draže Mihajlovića.

Jugoslovanske oblasti v Londonu so v aprilu 1942 naznanile, da so nemške vojaške oblasti zaprle družino generala Mihajlovića in 14 njegovih častnikov. Tedaj je nemško poveljstvo generalu Mihajloviću zagrozilo, ako se ne preda, da bo aretiranih 16,000 sorodnikov njegovih četnikov.

VROČINA PA TAKA!

Že osmi zaporedni dan vlada v New Yorku, kakor tudi po vseh vzhodnih državah skrajno huda vročina, vsak dan nad 90 stopinj in kak dan celo do 95 stopinj.

Ravnatelj vremenskega urada New Yorka dr. Benjamin Parry pravi, da se bomo še kuhali do petka, ko bo prišel z zapada hladen val. Na zapadu imajo zelo hladno vreme; tako je v Duluth, Minn., 49 stopinj, v Fargo, N. D. 48 stopinj. Da bi se saj ta hladni zrak, ki prihaja proti New Yorku, med potom ne segrel.

Rdeči križ za ruske bolnišnice

Ameriški Rdeči križ je naznanil, da pripravlja deset bolnišnic po 500 postelj za civilno prebivalstvo v onih krajih, ki jih je osvobodila rdeča armada.

Vsa bolniška oprema bo prepeljana v Rusijo in bodo postavljene bolnišnice v naslednjih mestih:

Smolensk, Gomel, Harkov, Kijev, Simferopol, Voronež, Kursk, Sumy, Stalin in Sevastopol.

V vsaki bolnišnici bodo tečaji za bolničarke in bolniške strežnice pod vodstvom višjega zdravnika bolnišnice, ki bo obenem zastopnik Rdečega križa.

Vsaka bolnišnica, ki pod pokroviteljstvom društev Rdečega križa Sovjetske zveze, popolnoma preskrbljena z vsemi zdravili in zdravniškimi inštrumenti.

Nabiranje arnike v Colorado

Meščani majhnega gorskega mesta Jefferson, Colo., 75 milj zapadno od Denverja sedaj nabirajo rumeno cvetje arnike, ki raste po senožetih ob pobočju hriba.

Vsled vojne ni mogoče iz tujih dežel dobiti arnike, zato pa so jo pričeli nabirati v Ameriki in zlasti je mnogo raste v okolici Jefferson, Colo.

Neka lekarnariška tvrdka v New Jersey pokupi vso arniko, kar je naberejo v Jeffersonu, kjer ima 27 let stari farmer E. A. Schattinger s tvrdko pogodbo, po kateri ji vsako leto proda 2500 funtov suhega cvetja arnike, za kar dobi $4500.

Arniko prično nabirati v prvi polovici julija in jo nabirajo nekako en mesec. Schattinger plača za funt neposušene arnike 10 centov do 500 funtov, potem od vsakega funta še po en cent. Nabiralci prinesejo cvetje v mesto, kjer ga posuše; od vsakih pet funtov in pol svežega cvetja se dobi en funt suhega cvetja.

Ameriška nadmoč v zraku

Tokijski radio poroča, da je nek japonski častnik priznal, da je ameriška zračna sila na Pacifiku trikrat močnejša kot pa japonska.

ŠOLSKI POUK V BEGUNSKEM TABORIŠČU

V taborišču El Shatt v Egiptu, je vpeljan tudi šolski pouk in slika kaže učiteljico, kako pelje otroke iz šole, ki jo je videti v ozadju.

"GLAS NARODA"
(VOICE OF THE PEOPLE)
Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakser, President; Ignac Hudo, Treasurer; Joseph Lapsha, Sec.
(Final of business of the corporation and addresses of above officers)
216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
51st Year
"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.
Subscription Yearly $7. Advertisement on Agreement.
ZA CELO LETO VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO $7.—; ZA POL LETA $3.50; ZA ČETRT LETA $2.—.
"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemši sobot, nedelj in praznikov.
"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.
Telephone: CHelsea 6—1949

Nov vpad

Zavezniki so nacijski Nemčiji zadali nov hud vdarec, ko so vpadli na jugovzhodno obal Francije in s tem postavili četrto večjo fronto v Evropi. Briljantno zamišljen, briljantno izveden v najprimernejšem času, je vpad sijajen dokaz velike zavezniške strategije, ki določa neprestano napadanje, ki dovede do gotove zmage.

Ta vpad pa je tudi najboljši dokaz stalnega naraščanje zavezniške vojaške sile, ki si more izbrati čas in kraj svojega vdarca. Vse to pa obenem kaže težavno pot, na katero je Hitler zašel s svojo domišljavostjo in "navdihnenjem".

Vpad v južno Francijo je sicer mnogo manjši kot pa je bil vpad v Normandijo. Pri vpadu v Normandijo je bilo nad 4000 bojnih in transportnih ladij, pri sedanjem vpadu pa samo 800, toda pri tem je značilno, da zavezniki pri tem vpadu niso zadeli skoro na nikak sovražni odpor, medtem ko je bil nemški odpor pri vpadu v Normandijo takoj spočetka silno močan.

Kakor so Nemci razglašali, da imajo ob atlantski obali zgrajen tako močan obrambni zid, da ga nobena zavezniška armada ne more razbiti, so se tudi hvalili, kako močno imajo zavarovano obrežje južne Francije. Nemci so res imeli zelo močne utrdbe in obrežje je bilo posejano s topovi, toda zavezniki so te utrdbe razbili najprej s tridnevnim zračnim bombardiranjem in slednjič s topovi na bojih ladjah.

Bombardiranje obali Normandije je bilo mnogo hujše kot pa bombardiranje južne obali, toda na severu so se Nemci z vso silo postavili v bran, medtem ko na jugu ne kažejo skoro nobenega odpora.

Iz dosedanjih poročil se more sklepati, da je bil vpad popolnoma uspešen, da je oporišče trdno in zagotovljeno ob vsem 125 milj dolgem obrežju in da zavezniki sedaj prodirajo v notranjost Francije z nepričakovano lahkimi izgubami.

To se bo mogoče nekoliko premenilo, ko bodo Nemci nekoliko okrevali od prvega vdarca. Pokrajina takoj ob obrežju je precej gorata in za branitelje zelo pripravna kakor v Italiji.

Da se pri sedanjem vpadu Nemci niso postavili v bran, kakor so se v Normandiji, je mogoče razlagati s tem, da so mnogo svojega vojaštva poslali proti severu, kjer se nahajate v zagati peta in sedma nemška armada in kjer zavezniki z močno silo pritiskajo proti Parizu. Na jugu je najbrže ostala le majhna armada, ki pa tudi ni prvovrstna.

Ta vpad je prišel v času, ki je za Nemce najbolj kritičen, kajti močno armado razbijajo zavezniki okoli Falaisa, kjer bi Nemci potrebovali še znatno pomoč, da bi se mogli izmotati iz pasti.

Ako se vpadni armadi posreči, da dospe do reke Rhone in po njeni dolini prodira proti severu, da se zveze s severno zavezniško armado, tedaj bosta tudi razcepljeni dve nemški armadi v južni Franciji, ena na zapadnem, druga pa na vzhodnem bregu Rhone.

Sedaj moremo tudi razumeti, kaj je imel v mislih pred dvema dnevoma general Dwight D. Eisenhower, ko je rekel, da morejo zavezniki v enem tednu izvojevati veliko zmago.

Nemci pod najboljšimi pogoji ne bodo mogli držati dveh front v Franciji ter bodo morali postaviti samo eno fronto, to se pravi, da se bodo morali umakniti v nekdanjo Maginotovo črto ali pa še dalje proti vzhodu, v takoimenovano "zapadno črto", ki teče ob Reni od švicarske meje do morja na severu. S tem pa bi bila osvobojena vsa Francija.

General Eisenhower je sicer rekel: "Še je dolga pot do Rene;" toda zavezniki so že na poti.

NOVA IZDAJA
Hammondov
SVETOVNI
ATLAS
V njem najdete zemljevide vsega sveta, ki so tako potrebni, da morate slediti današnjim poročilom.
Zemljevidi so v barvah.
Cena 50 centov
Naročite pri: "GLASU NARODA", 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

Naša dolžnost je, da podpiramo osvobodilne armade s tem, da kupimo Vojne Bonde do naše skrajne zmožnosti.

ODLOMKI IZ DOMAČEGA ČASOPISJA

"Washington Pos" smatra republikansko stransko ujedinjeno v koliko pridejo domača vprašanja v poštev, — toda skrajno nejedino z ozirom na inostrana vprašanja, in sicer vsled "isolacijonistov", katere podpira "Chicago Tribune," priporoča, naj se volilci ne brigajo za inozemstvo.

• • •

"Washington Star" trdi v svojem uvodniku, — da — medtem, ko se vladi Zjedinjenih držav in Anglija posvetujeti pismenim potom, kaj bode treba storiti z Nemčijo potem, ko propade, "Moskva miruje v tem pogledu, kajti tamkaj so to vprašanje že rešili — potom Odbora Svobodne Nemčije".

• • •

Ned Calmer, komentator radio postaje WABC v New Yorku, pripisuje vse zmage ruske vojske heroizmu sovjetskih vojakov in ruski strategiji. Moskovski radio program je nameč v minulem tednu pod naslovom "Odmevi iz fronte", objavil sledeče: Stotnija, v kateri služi vojak Vjolev, je bila prva, ki je prišla v neko po Nemcih utrjeno mestece na poti v Varšavo. Ko so vojaki prodirali po neki ulici proti sredini mesteca, je neki civilist pritekel iz bližnje kleti in jim naznanil, da je nemški glavni stan nastanjen v sosednji hiši. Vjolev je na to obesil svojo puško na ramo, vzel v vsako roko po eno granato, odšel v označeno hišo, in tam prisilili ves generalni štab nemške divizije, zajedno z generalom-poveljnikom, da so se udali sovjetskemu vojaštvu.

• • •

"Baltimore Sun" je mnenja, da bi bila "tragična napaka", ako bi ostal predsednik Roosevelt še nadaljna štiri leta v Beli hiši. V Baltimore, Md., se boje "diktatorstva". Toda pri tem pa ne povedo, bi li bilo bolje, ako pride Dewey na krmilo. . .

SEDAJ LAHKO DOBITE
LASTNOROČNO PODPISANI KNJIGI
pisatelja Louis Adamič-a
ZA CENO $2.50 ZA ZVEZEK

"Two Way Passage"

V tej knjigi, ki je zbudila pozornost vsega ameriškega naroda, daje pisatelj nasvet, kako bi bilo mogoče po sedanji vojni pomagati evropskim narodom. Iz vseh evropskih držav, tudi iz Jugoslavije, so prišli naseljenci v Ameriko in pomagali postaviti najbolj napredno in najbogatejšo državo na svetu. Sedaj je prišel čas, da Združene države pomagajo narodom, ki so jim pomagali do njihovega sijaja in moči. Pot na dve strani — kakor bi se mogel naslov knjige prestaviti iz angleščine — je jako zanimiva knjiga in je priporočamo vsakemu, ki razume angleško.

"What's Your Name"

"Človeški odgovori na vprašanje, ki se tiče srca milijonov . . Čitanje te knjige je bogato plačano." — — Tako je izrazil veliki ameriški časnik o tej knjigi.

Pri naročbi se poslužite naslednjega kupona

Pošiljam Money Order za $..... za lastnoročno podpisano(i) knjigo(i):
.....
.....
Moje ime .....
Št., ulica ali Box št. .....
Mesto in država .....

"Glas Naroda"
216 W. 18th STREET NEW YORK 11, N. Y.

Slovenski narod v borbi za svobodo

(Ta članek je izšel v partizanskem časopisu "Nova Jugoslavija" dne 20. aprila 1944).

Piše RADOLJUB ČOLAKOVIČ.

. . . Nadaljevanje

slovenski narod se more odbraniti pred fašističnimi okupatorji samo z oboroženo borbo; — Slovenija, ki izza konca vojne 1918 razsekana na štiri kose, se more osvoboditi in zediniti samo če bo uničen fašizem. Slovenski narod mora torej — zaradi obrambe svojega obstoja in zaradi zagotovitve svoje nacionalne bodočnosti v svobodni in združeni Sloveniji — takoj začeti oboroženi boj proti svojim smrtnim sovražnikom — nemškemu in italijanskemu fašizmu. Izvršilni odbor Osvobodilne Fronte je v ta boj poklical vse slovenske narodnjake brez ozira na strankarsko pripadnost in naglaševal, da je glavna dolžnost vsakega poštenega Slovenca boj proti fašizmu in da razlike v gledanju na bodoči družabni red ne morejo in ne smejo biti ovira združenju vseh Slovencev v boju, od katerega je odvisna usoda celega slovenskega naroda.

Izvršilni odbor Osvobodilne Fronte je v kratkem času svojega obstoja po celi Sloveniji naredil to, da je Osvobodilna Fronta postala vseljudsko gibanje, ki je zajelo vse poštene in rodoljubne Slovence, a njen Izvršilni odbor je dobil avtoriteto nepobitnega političnega vodstva slovenskega naroda. Ko je fašistična Nemčija napadla Sovjetsko Zvezo, je k Osvobodilni Fronti pristopilo še nekaj političnih, kulturnih in drugih skupin, tako da je ona resnično zajela vse, kar je bilo zdravega v slovenskem narodu.

Na zborovanju plenuma Osvobilne fronte oktobra in decembra leta 1941 so sprejete "Temeljne točke Osvobodilne Fronte slovenskega naroda" od katerih navajamo najbolj važne:

1. Proti okupatorjem se mora voditi neizprosen oboroženi boj.

2. Ta akcija je izhodna točka za osvobojenje in zedinjenje vseh Slovencev.

3. Stoječ na stališču naravne in usodne skupnosti južnih slovanskih narodov ne priznava Osvobodilna fronta razkosanje Jugoslavije in deluje z vsemi silami za slogo in enotnost svojih narodov, pod vodstvom velikega ruskega naroda, na temelju pravice slehernega naroda do samoodločbe.

4. V zvezi s slovesnimi izjavami Churchilla, Roosevelta in sovjetske vlade, bo slovenski narod, po svoji narodnostni osvoboditvi, sam odločal o notranji ureditvi Slovenije in njenih zunanjih odnosih. Osvobodilna Frota bo zadržala iin z vsemi sredstvi branila te temeljne pravice slovenskega naroda.

Temu patriotskemu, širokemu in demokratskemu programu Osvobodilne Fronte, ki je združil slovenski narod v borbi za obstoj in svobodo nasproti, so vstali petokolonisti kot Natlačen in Erlich, a njima so sledili reakcijonarji vseh barv.

Od začetka so se oni borili proti Osvobodilni Fronti na ta način, da so širili malodušnost in razdejevali vrste slovenskega naroda. Ali, ko vse to ni moglo odvrniti slovenskega naroda od oboroženega boja proti okupatorjem, tedaj so se prijeli orožja in — skupaj z okupatorji, kot njihovi hlapci — šli v boj proti svojemu lastnemu narodu. Pod geslom "borbe proti komunizmu" zedinili so se odpadniki slovenskega naroda, ki so se klicali z raznimi imeni: "bela garda", "plava garda", "redna jugoslovanska vojska domovine", ter se tokom vojne znajdli pod "domobransko" zastavo Lea Rupnika in izpremenili v navadno bando roparjev, nasilnikov, požigalcev in ubijalcev—popolnoma izolirano od naroda.

2.—Partizanska borba v Sloveniji se je že od samega začetka naslanjala na formirano politično gibanje, katero je zajemalo večino slovenskega naroda. S tem se lahko pojasni, kako so se partizanske enote mogle obdržati na tako malem prostoru, prepredenem z gosto železniško mrežo in cestami posejanem z mnogoštevilnimi sovražniškimi postojankami. One so se vzlic temu vzdržale, prebrodile vse krize, izdržale vse sovražnikove ofenzive in prerastle v pravo vojsko, dobro organizirano, disciplinirano in oboroženo.

Narodno-osvobodilna vojska Slovenije, kot sestavni del NOV Jugoslavije, je organizirana v dveh korpusih in nekoliko partizanskih oddelkov, a svoje glavne akcije izvaja na zelo važnih želez. progah, kot so: Zidani most—Ljubljana — Rakek, Ljubljana—Trst. Po teh železniških progah Nemci oskrbujejo svoje vojske v Italiji, po njih se vrši prevažanje nemških trup v Jugoslavijo, na vzhodno fronto in obratno. — NOV Slovenije je prenesla, še pred kapitulacijo Italije, svoj oboroženi boj čez meje Jugoslavije v Avstrijo in Italijo Ta borba je postala še bolj značajna po kapitulaciji Italije. Ob kapitulaciji so slovenski borci, s pomočjo naroda, razorožili šest italijanskih divizij, kar je omogočilo, da se v slovenskem delu Istre, v slovenskem Primorju takoj organizira in oboroži nekoliko brigad in partizanskih oddelkov, ki danes vršijo operacije v okolici samega Trsta, Gorice in Idrije. Pred kratkim je nekoliko smelih slovenskih partizanov izvršilo v tem kraju eno od največjih in najznačajnejših divizij v Jugoslaviji. Oni so se prikradli v znani rudnik živega srebra v Idriji ter z minami uničili instalacije in naprave za črpanje vode. Rudnik je poplavljen, a za njegovo popravilo treba najmanj leto dni. Težak je to udarec nemški vojni mašini, ker Idrija je po velikosti drugi rudnik živega srebra v Evropi.

Od posebnega značaja so operacije NOV v Sloveniji v onih slovenskih pokrajinah katere so spadale pod "veliki Reich" in na kateri nemški okupator najbolestnejše reagira, kar je popolnoma razumljivo. To ni več balkanska periferija "Evropske trdnjave" v katerih se morejo lahkoverni publiki, akcije partizanov prikazati kot delo roparskih tolp. Partizani so vstopili — in to kot organizirana in dobro oborožena vojska—v samo 'trdnjavo" izza meja Reicha, da s svojimi puškami dokažejo Hitlerju, da Štajerska ni in nikdar ne bo postala nemška. Silen odmev je imel nedavni pohod ene naše divizije v Štajersko, izvršen pod najtežjim okoliščinami—globoki sneg in neprestani boji z Nemci, ki so nad našo divizijo poslali 20,000 svojih vojakov s tanki in artilerijo. Ali vseeno niso uspeli, da je vržejo iz Štajerske. Ona je ostala na svojem ozemlju, a stoteri novi bojevniki so pristopili v njene vrste.

Treba je povdariti skrb, katero Glavni štab NOV Slovenije posveča vzgoji vojaških kadrov. V ta namen je organizirana oficirska šola Glavnega štaba z več oddelki za razne vrste orožja. V šoli predavajo oficirji bivše jugoslovanske vojske, katerih število v vrstah NOV Slovenije se je posebno po kapitulaciji Italije dosti povečalo, ko so se mnogi od njih rešili ujetništva in prišli da se vojujejo za čast in svobodo svojega naroda. Te oficirje ni mogel pridobiti za službo Hitlerju agent Draže Mihajloviča—Drago Novak, ki je skupaj z Dobrosavo Jevdjevičem in Gestapo organiziral v Sloveniji takozvano "redno Jugoslovansko vojsko v domovini."

Politično in kulturno delo v NOV Slovenije je zelo živo. Vsaka brigada tiska svoj mesečnik, poleg žepnih zidnih časopisov, ki izhajajo po četah in bataljonih. Februarja tega leta je izšlo 28 brigadnih in divizijskih časopisov. — "Partizanski dnevnik", katerega izdaja Glavni štab NOV Slovenije, izhaja dnevno v 2000 izvodih.

Vez med vojsko in narodom je zelo pristna. Slovenski narod ni nikdar imel vojske. Vstvaril jo je danes, pod najtežjimi pogoji, in je na to upravičeno ponosen. Gledal sem, kako je na velikem narodnem zborovanju v Črnomlju, ljudstvo pozdravljalo vojsko, ki je defilirala pred govorniško tribuno. "Naša vojska"— so govorili ljudje medseboj. V teh priprostih besedah se je izražala ljubezen, navdušenje in nada.

3.—Slovenski narod je prebitel vse druge narode Jugoslavije v graditvi naše državne oblasti, in v tem nam more vsem služiti za vzgled.

Narodno-osvobodilni odbori, kot organi oblasti, niso obstojali v začetku narodno-osvobodilne borbe v Sloveniji. Obstojali so samo vaški, okrajni in okrožni odbori Osvobodilne Fronte, ki so istočasno bili korumi vsenarodnega političnega gibanja in oblastni organi. Enotnost njihove akcije — bodisi kot političnih forumov, ali pa organov oblasti — je bila zajamčena z enotnostnim vodstvom Izvršilnega odbora Osvobodilne fronte. Z razvojem narodno-osvobodilne borbe in njenimi vse večjimi uspehi nastajale so nove zahteve za katerih izpolnitev so bili potrebni novi organi. Oni se razvijajo pod okriljem Osvobodilne fronte (Upravna komisija s svojimi raznimi oddelki), ki se formalno še niso razdelili od splošno političnega gibanja slovenskega naroda.

Formalno razdvajanje organov državne oblasti od foruma Osvobodilne fronte je izvršeno šele z odlokom Prvega zborovanje Slovenskega narodno-osvobodilnega sveta, ki se je vršilo 19. in 20. februarja tega leta. Plenum Osvobodilne fronte, se je že na zboru poslancev slovenskega naroda, ki se je vršil v Kočevju od 1. do 3. oktobra 1943 leta konstituiral kot vrhovno zakonodajno in izvršilno oblast slovenskega naroda pod imenom: Slovenski narodno-osvobodilni svet. Za odloki Prvega zborovanja SNOS-a so realizirani odloki druzega zborovanja AVNOJ-a o izrajenju Jugoslavije kot demokratske, federativne državne enote. Naša borba v celi Jugoslaviji se približuje svojemu zmagoslovnemu koncu — a da moremo dejstvovati pri njuni završitvi te borbe in zajamčiti narodom nje sad, nujno je da pristopimo k izgraditvi nove državne samo o zahtevah sedanjosti, ki stalno rastejo, ampak tudi o zahtevah bodočnosti.

. . . Dalje jutri

Dopisov brez podpisa in osebnosti ne priobčujemo. Dopisi za četrtkovo številko naj bodo v našem uradu najkasneje v sredo zjutraj.

Vesti iz slovenskih naselbin

Dopisi so nam vedno dobrodošli, ker znamenjajo vse naše čitatelje in se s njimi naši rojaki takorekoč med seboj pogovarjajo.

PISMO SLOVENSKEGA VOJAKA

Mr. in Mrs. Luka Strojan v Valley, Wash., sta od svojega sina Jacoba, ki je v ameriški armadi v Italiji prejela pismo, ki ga je pisal v angleščini 15. junija in se glasi v slovenščini:

Draga mati, oče in Luke:

Sinoči sem prejel Vaše pismo z dne 18. maja. Nekaj sem jih tudi prejel zadnje mesece, pa nisem odgovoril na nje. Tako smo zaposleni in zadnje čase razburjeni, da se mi ni ljubilo pisati, četudi sem imel čas.

Videl pa sem mnogo, kar sem vedno želel videti. In to je cerkev sv. Petra. Ne vem, kje bi pričel, da bi Vam o tem vse povedal. Pred vsem je to največja in najlepša cerkev, kar sem jih še videl. Prvič sem šel v njo k maši neko nedeljo. Zdi se mi, da je maševal kak kardinal, ker se mi je zdelo, da so bili ministranti škofje. Želel sem, da bi bili tudi Vi tukaj. V cerkvi je mnogo oltarjev, slik, kipov in vsakovrstnih grobnic.

Pozneje sem šel še enkrat in sem se v cerkvi zamudil pol dneva, da sem si vse ogledal. Rad bi Vam popisal, kaj sem vse videl, toda napisati bi moral celo knjigo. Pri vhodu so vrata, ki jih odpro vsakih 25 let. Nazadnje so bila odprta leta 1925. Potem je kip sv. Petra, ki sedi na stolu. Vse je izdelano iz kovine. Palec na eni nogi je ves obrabljen, ker ga je poljublja na miljone ljudi. Tudi jaz sem ga poljubil. Nad glavnim oltarjem je stol iz brona, v njem pa pravi leseni stol sv. Petra.

Videl sem grobnice mnogih papežev. Pokopanih je 142 papežev.

Hodil sem prav do vrha Doma. Nikdar nisem videl toliko stopnic. Do vrha cerkve je 613 čevljev. Mislim, da sem hodil po 990 stopnicah.

Največja zanimivost pa je bila za mene, ko sem videl papeža. Bil sem srečen, da sem ga videl. Nikdar nisem mislil, da bom imel kdaj tako priložnost. Vsak dan ima avdijence in govori ljudem; največ je vojakov in z nami je govoril angleško. Rekel je, da moli za naše ljudi doma in da ga veseli, da nas je videl. Zelo me veseli, da sem prejel njegov blagoslov. Ko smo stopili v cerkev, smo dobili rožni venec in papeževo sliko. Blagoslovil jih je z drugimi rečmi, ki smo jih imeli s seboj. Njegovo sliko Vam pošiljam in jo hranite za mene. Ko sem videl papeža, je bil tako oblečen, kot ga kažejo slike.

Potem sem si ogledal Coloseum, ki je star 2000 let. Imeli smo spremljevalca, ki nam je v angleščini vse razlagal. Tukaj je mnogo zgodovine. Videl sem kraj, kjer so metali kristjane levom. Okoli njega je mnogo razvalin kot Neronova palača.

Rim je sam na sebi zelo čisto in lično mesto. Veseli me, da sem videl mesto, ki ni bilo bombardirano.

Upam, da Vas moje pismo najde zdrave. Jaz sem zdrav. Bom kmalu zopet pisal.

Pozdrav!

Jake.

(To je zelo zanimivo pismo, zato smo ga objavili, četudi vzame prestavljanje uredniku mnogo časa. Mnogo takih pisem dobivajo stariši od svojih sinov in vemo, da bi radi videli, da bi jim ta pisma objavili, toda urednik nima časa za prestavljanje, ker ima drugega dela preveč. Zato bi nas veselilo, da bi ta ali oni tako pismo prestavil v slovenščino in ga bomo drage volje objavili, toda urednik za prestavljanje pisem pri najboljši volji nima časa.—Op. ur.)

Poroka hčerke dr. Čoka

New York, N. Y. — Marica Čok, hčerka dr. Ivana M. Čoka, predsednika Jugoslovenskega Odbora iz Italje sedaj v Londonu, se je dne 13. avgusta poročila z Albner Alexander Towers-om inženerjem iz New Yorka, sedaj First Lieutenant v vojski. Gospa Marica je graduirala v februarju na Columbia vseučilišču v New Yorku.

MOJA POT V CHICAGO IN JOLIET . . .

Piše Erazem Gorshe, tajnik in Kurator Slovenskega Narodnega Muzeja

Cleveland, O. — Že delj časa sem si želel prilike, da grem za par dni v Chicago, Ill., po uradnih poslih za Slovenski narodni muzej, da uredim nekatere zadeve osebno, kar nisem mogel pismeno. To se mi je posrečilo letos, ko so mi v tovarni sporočili, da si lahko izvolim teden dni počitnic, kadar želim. Izbral sem si prvi teden v juliju, ker v tem tednu je tudi praznik Ameriške neodvisnosti in tovarna je bila itak zaprta za par dni za večina delavcev. Ob času, ko sem si izbral prvi teden v juliju za počtnice, nisem pomislil, da bo ob tem času tudi veliko drugih delavcev porabilo isti teden za počitnice. Ker takrat ni ukinila obrat samo naša tovarna, pač pa še marsikatera druga in izletnikov je bilo več, kot se je pričakovalo. Naval na vlake in avtobuse je naraščal, ker je veliko število ljudi hotelo iz mesta v tistih dneh. Na glavni železniški ali avtobusni postaji so že odrekli poslugo vožnje s sedežem. Rekli so, da ne garantirajo sedeža v navadnem vagonu osebnega vlaka, četudi se nekdo hoče peljati v Chicago ali kamorkoli. Kljub temu so prodajali vožnje listke v naprej še nadalje. češ, saj bodo dobra stojišča, če ne bo sedeža. Ker nisem maral riskirati, da bi moral stati v vlaku, ker bi s tem lahko pokvaril zdravje, sem si rezerviral Pullman za tja in nazaj, kar je seveda stalo dosti več, kot pa sem prvotno pričakoval in računal. Vendar, preskrbljen sem, sem si mislil in v Chicago pridem sorazmerno spočit in pripravljen za obiske, kar je važno. Odločil sem štiri dni bivanja v Chicagi in v teh dneh sem hotel obiskati kar največ mogoče strank, kot tudi Poljski muzej, o katerem sem že pred leti čital v poljskih listih, kakšne zanimivosti da imajo tam.

V tovarni so mi hoteli pomagati, ko sem preddelavcu povedal po kakšnih opravkih želim iti v Chicago in so odredili, da sem pred odhodom delal dve nedelji, da sem nekoliko več zaslužil in s tem izrednim zaslužkom deloma kril vožnjo na Pullmanu.

Vožnja sama na sebi ni nič izrednega. Naš vlak NicklePlate železnice je dospel v Chicago v ponedeljek zjutraj 3. julija z eno urno zamudo. Ampak tako se večkrat zgodi, ni bilo to prvič. Na La Salle Street postaji me je čakal br. Ivan Molek. Videl sem ga že od daleč, ko sem prihajal iz vlaka proti izhodu in lažje mi je bilo pri srcu, ker v tisti okolici sem se čutil tujca in sem bil sedaj menda prvič na tisti postaji. Vedel sem, da pod njegovim spretnim nadzorstvom in vodstvom se ne bom izgubil, niti mi ne bo treba povpraševati kam naj krenem, da pridem do urada Slovenske narodne podporne jednote, na Lawndale Avenue in 26. cesti, kamor sem imel namen, da se najprvo oglasim.

Z br. Molkom sva šla na Elevated vlak z napisom Douglas Park, ki naju je pripeljal po polurni vožnji nekam v bližino njegovega stanovanja. Še kratka vožnja s pocestno železnico in malo hoje, pa sva bila na stanovanju Mr. Molka. Komaj sem prisopihal v stanovanje, že sem moral govoriti z upravnikom poljskega muzeja po tom telefona, Fr. Haimanom, s katerim sva se dogovorila, da obiščem njih muzej v sredo 5. julija ob 1. uri popoldne. Ta sestanek je baš tedaj aranžirala Mrs. Mary Molek in še druge. Ona je resnično praktična in postrežljiva in je veliko pomagala, da sem mogel v tistih štirih dneh obiskati toliko strank in s popolnim uspehom.

Po okusnem zajutreku, ki ga je pripravila Mrs. Molek, sva odšla z Molkom v urad SNPJ, seveda peš, ki ni ravno daleč, ampak blizu pa tudi ne.

V uradu SNPJ sem srečal glavne uradnike in delavce, ki jih poznam že precej let. Br. Vider je že vedel, kaj bi rad, kot tudi drugi gl. odborniki, ker sem preje pisal. Prišel sem namreč iskati zapuščino bivše SSPZ. par oljatih slik, delo pokojnega slikarja Gregory H. Peruška in nekaj drugega, ki je bilo tudi še last Zveze. Vse je bilo že dovoljeno, da vzamem s seboj. Ampak teh reči ni bilo mogoče kar odnesti. Oskrbnik poslopja SNPJ, Mr. Bizjak je vse tiste slike lepo zavil, povezal in pripravil za American Express družbo, ki so reči pobrali naslednji dan in so prišle v Cleveland še isti dan, ko sem se jaz vrnil, vse v popolnoma dobrem stanju, kot je bilo ob času oddaje v Chicagi.

Br. Godina mi je izročil za muzej sliko prve žive slike, ki so jo kdaj Slovenci vprizorili v Chicagu. To se je zgodilo leta 1918 v dvorani SNPJ, če se ne motim. Sliko si boste lahko ogledali v muzeju, ki je z opisom br. Godine, ki pove kdo je kdo na sliki.

Br. Vincent Cainkar in br. Mirko Kuhel sta mi bila istotako naklonjena z vsemi pojasnili, ki sem jih želel. Zato prav lepa hvala vsem za prijazno poslugo in navodila.

Nato sva z br. Molkom obiskala Mr. Louisa Skubica, starejšega, ki že 61 let živi v Chicago. Mož je 84 let star in njegova soproga je nekaj let mlajša. Pri njem sem dobil za naš muzej sliko prve konvencije SSPZ iz leta 1909; sliko Slovenskega delavskega pevskega zbora "Orel", ki je bil organiziran v Chicago, Ill., leta 1902; ampak kdaj je bila vzeta dotična slika, mi sedaj ni znano.

Istotam sem dobil sliko Mr. Franka Zalokarja, očeta Mrs. Skubic. Frank Zalokar je bil ustanovitelj, lastnik in izdajatelj prvega slovenskega časopisa v Ameriki, tednika Amerikanski Slovenec, katerega je pričel izdajati v Chicagu leta 1891 in izdal je vsega skupaj deset številk, potem pa je list prodal misijonarju Rev. Buhu v Tower, Minn., kjer so čez nekaj mesecev v naslednjem letu 1892 izdali 11. številko Amerikanskega Slovenca in naprej.

Od dotičnih prvih 10 številk A. S. jih imamo v našem muzeju 9 številk, vse razen prve številke.

Vse te številke nam je poslal Mr. Matija Pogorelc iz Duluth, Minn. Če bomo kdaj kje našli tudi številko 1. tega lista, ne vem. Mr. Zalokar je umrl v Chicago, Ill., leta 1899 in je pokopan na Češkem narodnem pokopališču. Potem sem istotam dobil portrete Mr. in Mrs. Louis Skubica, ki so istotako zanimive za naš muzej, ker sta oba pionirja izmed slovenskih priseljencev v Chicago, in eno sliko konvencije SNPJ. Mr. in Mrs. Skubic sta kljub svoji starosti še primeroma zdrava in jaz jima želim še boljega zdravja in zadovoljnosti, da bi dočakala vsaj sto let srečnega življenja.

Isti dan zvečer, to je bilo v pondeljek 3. julija, sva obiskala z br. Molkom Mr. Albina H. Skubica, ki je solastnik tiskarne Atlantic Press. Drugi tovariši pri tej družbi so Čehi. Ta obisk je bil najvažnejši in je bil v mojem načrtu glavni predmet, za kar sem hotel iti v Chicago. V tej zadevi nisem mogel opraviti pismeno ničesar. Mr. Albina Skubica nisem videl že 29 let. Nazadnje sva bila skupaj, če se ne motim, v Sheldon, Wis., leta 1915. Mr. Skubic je bil pred leti uposlen v tiskarni Martina Konde, kjer se je tiskalo Glas Svobode. Svoječasno je bil zelo aktiven in je veliko delal za razvoj in porast bivše SSPZ. Bil je tudi svoj čas urednik Glasa Svobode in bil je tiskar. Prevel je dosti knjig iz tujih na slovenski jezik, katere so izšle v založbi Glasa Svobode.

Vedel sem, da je Mr. Skubic eden izmed družbe, ki so kupili bivšo Kondatovo tiskarno od pokojne Mrs. Mary Konda. S tiskarno so kupili tudi razne knjige in pa letnike Glasa Svobode. Knjige so že davno prodali, kot tudi prvih šest letnikov Glasa Svobode, ki je bilo glasilo SNPJ od začetka. Teh prvih šest letnikov je kupil gl. odbor SNPJ še v času, ko je živel Jože Zavrtnik, urednik Glasila SNPJ in pozneje Prosvete. Ostalo je v tiskarni še 15 letnikov Glasa Svobode, katede so k sreči hranili do sedaj.

Moj cilj je bil, da dobim te preostale letnike za naš muzej in dobil sem jih. Sedaj imamo v S. N. Muzeju vezane letnike Glasa Svobode in sicer prvi letnik je 1908 in zadnji 1922, vmes so vseh ostalih let.

Mr. Albinu H. Skubicu sem dolžan javne zahvale, ker mi je s posredovanjem pri svojih tovariših Čehih pomagal, da sem mogel dobiti te letnike pod pogoji, ki so bili sprejemljivi za naš muzej in ki so bili glavni cilj mojega sedanjega obiska v Chicagu.

Zanimivi dopis Mr. Gorshete, tajnika in kuratorja Slovenskega narodnega muzeja bomo nadaljevali v jutrišnji številki.

ČITATELJEM je znano, kako se je vse podražilo in ravnotako tudi tiskovni papir in druge tiskarske potrebščine. Da si rojaki zasigurajo redno dopošiljanje lista, lahko gredo upravništvu na roke s tem, da imajo vedno, če le mogoče, vnaprej plačano naročnino. ALI NE BI OBNOVILI SVOJO NAROČNINO ŠE DANES in ne čakajte na opomin, ker s stem prihranite upravništvu nepotrebne stroške?

POMOČ ROJAKOM

Roundup, Mont. — Tukaj Vam pošiljam svoto $61.— za SANS in za JPO. — vsakemu polovico — $30.50 za SANS, $30.50 za JPO. Da se je ta svota nabrala, darovale so ročna dela Viktoria Jeren; za njeno delo smo dobile $11.— in za delo Annie Eltz $50. — Pomagale so prodajati Mary Merher in Katy Lar. Hvala Vam v imenu naših v nesrečni domovini.

Sedaj pa, drage Slovenke, sploh Jugoslovanke, zbirajmo in čistimo obleke za otroke in odrastle, da tudi me od tukaj kaj pošljemo našim ujetnikom v Italijo in Egipt, ker mislim, da lahko vsaka bere v časopisih, da se sedaj lahko pošlje. Torej le na delo. — Odpri srce, odpri roke, otiraj bratovske solze!

kar se tiče vremena tukaj, imeli smo precej dežja v juniju in juliju, tako da res vse lepo raste. Lepo je videti vrtove, polno zelenega sočivja in gospodinje smo zelo zaposlene s preresviranjem.

Naznanim tudi žalostno novico, da je tu umrl Joe Banovec, doma iz Bele Krajine. Tu zapušča ženo, 3 sinove, ki so vsi tri v armadi in 3 hčere. Zadela ga je srčna kap. Pokopan je bil po katoliško. — Družini naše sožalje!

Iskrene pozdrave vsem čitatateljem Glas Naroda.

Catherine Panica in
Mary Panion.

Ne pozabite krvavečega naroda v domovini! — Pošljite Vaš dar še danes Slovenskemu Pomožnemu Odboru.

Angleški
Molitveniki
V krasni vezavi, najfinejšega izdelka.
"KEY OF HEAVEN" v finem usnju $1.50
"KEY OF HEAVEN" v imitiranem usnju $1.—
Naročite pri:
SLOVENIC PUBL. CO.
216 West 18th Street
New York 11, N. Y.

ZIVI IZVIRI
Spisal IVAN MATIČIČ
Knjiga je svojevrsten pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v 13 dolgih poglavjih opisanih 13 rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do današnjega dne.
13 poglavij — 413 strani
Lično v platnu vezana.
Cena $2
KNJIGARNA SLOVENIC PUBL. COMPANY
216 W. 18th Street
New York 11

45-LETNO PREISKUŠNJO
IMA
AMERIŠKA BRATSKA ZVEZA
:: AMERICAN FRATERNAL UNION ::
ELY, MINNESOTA
KI IMA
25,000 ČLANOV IN TRI MILJONE
DOLARJEV PREMOŽENJA
Organizacija je zanesljiva, nepristranska in zelo priporočljiva zavarovalnica. Zavarujte sebe in svoje otroke pri Ameriški Bratski Zvezi, ki vam nudi poljubno zavarovanje proti bolezni, nesrečam in smrti
Ako je društvo A.B.Z. v vaši naselbini, vprašajte krajevnega tajnika za pojasnila, če ne, pišite na glavni urad, Ely, Minnesota.

Mali Oglasi
imajo velik uspeh
Prepričajte se!

TO JE KNJIGA, KI JO BOSTE RADI IZROČILI SOSEDU, DA JO PREČITA
THE INCREDIBLE
TITO
Man of the Hour
V angleščini izpod peresa slovitega pisatelja
Howard Fast-a
Povest o bojih Jugoslovanov za svobodo, o čemer ni bilo pisano še nikdar poprej.
"Najbolj razburljiva povest v 27 letih!"
Stane 25c v uradu — 30c po pošti.
Ker je zaloga teh knjižic zelo omejena, je priporočljivo, da pošljite naročilo prej ko mogoče. K naročilu priložite v dobrem zavitku gotovino oz. znamke (Združenih držav). — Naročite lahko pri:
KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
216 West 18th Street New York 11, N. Y.

PROKLETA

:: Spisal EMILE RICHEBOURG ::

Iz francoščine prestavil J. L.

(100)

Stari mož mu prinese potrebno na posteljo. Potem vzdigne umirajočega, podpre ga z blazinami na hrbtu, v tej legi napiše Lucijan s tresočo roko sledeče pismo:

"Gospa grofinja!

"Umiram . . . Vzrok moji smrti ostane tajnost. Ime in čast grofa Bussieresa ostani brez madeža! Nobena senca naj ne leže na Vas, ki ste najčistejša, najkrepostnejša in najplemenitnejša žena.

"Vi boste grofu lahko dokazali, da sva bila nedolžna; treba Vam bo le, da mu razodenete, kako naju je izdala malopridna ženska, kako sva se ujela v zanjke nje, ki se je nekdaj nazivala Vaša prijateljica.

"Gospod Bussieres me je umoril, ker je mislil, da sva grešila. Po povejte mu, da sem Vas pregorko ljubil, da bi bil mogel izgubiti spoštovanje do Vas; povejte mu, da mu umirajoč odpušam. Moje oči se temnijo; z Bogom! Z Bogom! Lucijan Luranne."

• • •

Lucijan je umrl še isto noč. Brez tožbe, s smehljajem na ustnih.

Drugi dan pošlje potrti oče zadnje vrste sinove grofinji Bussieresovi. Sam pa je dostavil še sledeče besede:

"Moj sin je mrtev, gospa grofinja! Pošiljajoč Vam priloženo pismo, izpolnjujem njegovo zadnjo voljo. Iz pisma je razvidna Vaša nedolžnost. Moj sin je umrl, odpustivši svojemu morilcu. Tudi jaz mu odpustim zaradi Lucijana! Bog Vas tolaži ter Vam daj srečo, ki jo zaslužite! To je bila zadnja molitev ubogega mojega Lucijana, in je tudi moja!

Lurranne."

Stari Luranne je potem delal na to, da bi zaprečil vsako preiskavanje o tem dogodku, kar se mu je tudi posrečilo.

9.

Jutro napoči, a grofinja Bussieresova je še čula in se solzila.

Njen položaj je bil strašen. Kakor rečeno, je bilo njeno življenje razdejano. Zanjo ni bilo več niti sreče. Njeno srce se je zaprlo soprogu za vedno!

Ljubosumnost grofova, čudne njegove trme so mu bile odtujile soprogo; kri nedolžnikova ju je ločila za vedno. Zakonska nista mogla več živeti skupaj.

Grofinja je naredila resen sklep. Hotela je zapustiti svojega moža ter samotno živeti. Le misel na njenega otroka jo je nekoliko zadrževala. Vedela je namreč, da ji gotovo ne dovolijo, da bi ga vzela seboj. Pa strah in mržnja, ki ju je občutila proti svojemu možu, ji je pregnala še zadnji pomislek. In potem — saj otrok je bil tako malo njen!. . .

Pa še nekaj je gospa Bussieres sklenila! Svoje nedolžnosti namreč ni hotela dokazati svojemu možu; pred njim se ni hotela opravičiti! V tem sklepu je bil ves plemeniti ponos razžaljenega, a čistega njenega srca!

Ali je hotela s svojim molčanjem doseči, da bi grofa ne pekla vest? Morda! Gotovo pa je, da je molčala tudi iz tega vzroka, ker se je bala, da bi je mož ne pustil od sebe, ter bi morala zoper svojo voljo še živeti ž njim!

Grofinja se hitro obleče ter pozvoni svoji služkinji.

"Marjeta," pravi, "v oblačilnici naše palače je več zabojev in kovčekov. Prinesite mi jih nekoliko sem ter spravite vanje vse, kar je mojega."

Kakor drugi posli, je slutila tudi Marjeta, da se nekaj kuha med grofom in grofinjo. Kljub temu se je hotela delati malo začudeno.

"No, Marjeta; kajli gledate tako debelo? Ali me niste razumeli?"

"Razumela sem vas, gospa grofinja; radovedna sem le..."

"Kaj pa?"

"Ali ste se morda namenili, da odpotujete?"

"Da, jaz bodem odpotovala."

"Jaz grem z vami do konca sveta!"

"No, potem se pa požurite, Marjeta; kajti odpotovati hočem še danes zvečer. Prosite tudi Germaina, da preskrbi poštni voz."

Marjeta se prikloni ter naprosi slugo, ki ji je močno dvoril, da poišče in prinese potrebne kovčeke.

V tem pride stari sluga Luranneov. Mož je imel objokane oči, ko se približa grofinji. Ta ga hitro spozna in prične se tresti kakor trepetlika. Sluga ji molčeč izroči pismo. Ona raztrga zavitek ter naglo prebere list. Lucijanovo pismo. Pri tem se ni mogla vzdržati, da ne bi zastokala. Poljubivši pismo se obrne k slugi, govoreč: "Recite gospodu Luranne-u, da bodem molila za njegovega sina ter da ž njim jočem."

Sluga se globoko prikloni ter se odstrani, ne da bi izpregovoril besedice.

Grofinja ide v svoj boudoir ter tam zapre obe pismi v malo srebrno škrinjico.

Gospod Bussieres kmalu izve, da grofinja naklada in da misli zapustiti palačo še isti dan. Zatorej zaprosi, da bi smel govoriti ž njo. "Naj le pride!" je bil grofinjin odgovor.

Grof se napoti v sobo svoje soproge, kjer je bilo že vse pripravljeno za daljše potovanje.

"Tedaj je li res, vi hočete odpotovati?" povpraša.

"Da, odpotujem še danes."

"Tako?"

"To je moja pravica."

(Nadaljevanje sledi.)

DELOVANJE ZA SANS

Brooklyn, N. Y. — Počasi izginja poletni čas in kmalu bodemo zopet nastopili lepo jesen, kadar je lepa! V nedeljo, 23. julija se je praznovalo v družbi pri "Lazarju" "Jarška gmajna", in pri tej mali družbi kot je bila vesela, se smo tudi spomnili SANSA in nabralo se je $3., katere je urad že sprejel. Tako se bi moralo v narodnemu duhu delovati v korist našega trpečega naroda, po vseh privatnih in javnih zabavah, kjer je zaveden Slovenec in Slovenka navzoča. S tem se pokaže, da ljubiš svojo zemljo in mater Slovenijo. Ne pa samo kot nekateri naprednjaki pravijo, da jim je narod pri srcu in da imajo veliko simpatijo do teh revnih trpinov; ampak vsi Vi napredni rojaki, zapomnite si, da od hinavske simpatije ne more narod preživeti gorja in trpljenja, katerega mora sedaj prenašati. Ako ne bodo dobrosrčni in zavedni Slovence se zavedali dolžnosti napram svojemu trpečemu narodu, in pomagali sedaj v najbolj potrebnem času, bode žalostno gledati narod umirati. Od izrazov zavednih Slovencev in Slovenk, ki pravijo, da simpatizirajo, pa so še tako umazani, da se samo s simpatijo izgovarjajo, da ni potrebo nič dati.

Simpatija je pubila repa!

To pišem o vseh onih, ki se jih tiče!

Zatoraj kličem vse one zavedne Slovence, kateri čutijo globoko, trpljenje svojega naroda, pomagajte, kadar vas kličemo na pomoč!

— — —

Sedaj bode kmalu sklicana seja vseh društev v Greater New Yorku, glede obleke in pomoči slovenskemu narodu. Prosimo, da bodete gotovo navzoči, in pošljite svoje zastopnike."

Zadnjo sejo odbora Častne Table se je sklenilo, da se priredi Obletnica v čast našim sinovom in hčeram časten dan. Ker bode ravno leto dni, se bode vršilo 17. septembra 1944. v Slovenskem Domu. S tem se kličejo vse matere in očetje in prijatelji, da pridejo in počaste naše hrabre vojake v ameriknski armadi, da bodo tudi oni vedeli, da jih tudi mi nismo pozabili. O tem bode pozneje več poročano!

S pozdravom!

L. Mutz.

VOJAŠKA SV. MAŠA

V nedeljo, dne 20. t. m. ob 10. uri dopoldne v slovenski cerkvi sv. Cirila na Osmi v New Yorku, bo darovana peta vojaška sveta maša za pokoj duše vojaka Valentina Kobilca, ki je dal svoje mlado življenje domovini 21. junija t. l. na Francoskem. Pokojnik bi bil prihodnjo nedeljo star ravno 23 let.

Sorodniki, prijatelji in znanci se vljudno vabijo, da se omenjene svete maše udeleže v velikem številu.

Rev. P. Petric.

VESELICA ZA SANS V LITTLE FALLSU

Little Falls, N. Y. — Veselica SANS-a št. 7, ki se je vršila 5. avgusta je izpadla še dosti povoljno. Gotovo bi bila lahko še boljši, ako se bi vsi Slovenci zavedali časa, v katerem živimo, in tako vsi pomagali do boljšega uspeha. Tako pa saj veste, kakor po drugje, tako pri nas, vsake vrste izgovori, ki pa vsi ne pomenijo nič. Mislim, da se še spominjate pregovora v stari domovini, da vzrok je dober, "če ga tudi pes na repu prinese". In to tudi mi tukaj vpoštevamo, ker to ni nobena prisiljena stvar, samo vidi se pa lahko, kaj, in kdo smo. Pravici na ljubo pa naj bode povedano, da je res škoda vzrokov, katerih se največ sliši: jaz bom že svojim pomagal, ali, za moj denar ne bodo kadili cigar v New Yorku, ali Chicago.

Sami veste, da bodemo pomagali vsak svojim, ko pride čas, do bodemo mogli, in kakor sedaj izgleda, ni več daleč. Drugič pa: kateri izmed naših glavnih odbornikov, pa naj bode od SANS-a ali od JPO-SS, kadi cigare za denar, ki ga mi prispevamo? Bodimo pravični, in pripoznajmo, da delajo dolge ure brez plače, in ne s cigaro v ustih, ako jo pa imajo jo pa morajo sami kupiti. Saj so vsak mesec priobčeni, dajte si jih malo ogledati, boste saj vedeli, kako in kaj.

Veselico smo zaključili s čistim preostankom $150.57. in sicer pri bari $69.92, pri zvezdah $80.65. Skupaj $150.57. Na urad SANS-a smo poslali $100. Preostanek je pa za vožnjo delegatov, kar bode pa več, se pa hrani pri tukajšnjem podružnem blagajniku Frank Masle za še morebitne stroške, ako jih pa ne bode, se bo pa potem poslalo na pristojno mesto.

Partizanske zvezde so veliko pripomogle, vsa čast bratoma Frank in Jerry Albreht, ki sta jih prva kupila in plačala za nje vsak po $5.00. Le škoda da nista imela več posnemalcev kot 4, in sicer Frank Gregorka, Floyd Miklič, Jennie Istenich, Frank Gregorin. Drugi so jih pa kupovali od 25c do $2. Imena prispevateljev za zvezde lahko vidite v obeh Slovenskih domih.

Hvala vsem Slovencem in Slovenkam, kateri ste kaj delali, kakor tistim, ki ste prišli na veselico, in s tem pomagali do boljšega uspeha, in še zraven demonstrirali svojo slovensko zavednost. Vsi pa, ki ste kupili zvezde, jih pa hranite v spomin na junaško borbo jugoslovanskih Partizanov.

Zraven so bile tudi volitve delegatov za SANSovo konvencijo. Izpadle so sledeče: za delegata Frank Masle, Frank Gregorin; namestnika, John Gerdin, Frank Gregorka.

— Frank Gregorin.

KNJIGARNA

Slovenic Publishing Company

216 West 18th Street New York City

Razprodaja KNJIG

po 50 centov komad.

IZDALA SPLOŠNA KNJIŽNICA

1
Domače živali
Spisal Damir Feigel

2
Kreutzerjeva sonata
Spisal L. N. Tolstoj

3
Andrej Ternovc
Spisal Ivan Albreht

6
Preganjanje indijanskih misijonarjev
Spisal Josip Spillman

8
Pravljice
Zapisal H. Majar

12
Frank Baron Trenk
Po raznih virih napisal Gjuro Pandurič

13
Pariški zlatar
Poslovenil Silvester K.

14
Pravljice in pripovedke za mladino
Spisal Silvester Košutnik

15
Suneški invalid
Spisal Silvester Košutnik

17
Vojnimir ali poganstvo in krst
Spisal Josip Ogrinec

18
Mladim srcem
Drugi svezek. Zbirka za slovensko mladino. Spisal Ksaver Meško

19
Študent naj bo
Spisal Fr. S. Finžgar

25
Duhovni boj
(Izdala družba sv. Mohorja) L. Skupoli

26
Denar
Dr. Karl Englis — Poslovenil Dr. Albin Ogris

Edini vojni bond, za katerega vam bo žal, je oni, ki ga niste kupili!

35
Praški Judek
Spillmannova povest — Prevel Josip Volc

IGRE

28
Magda
(Igra) — Alojzij Remec

29
Peterčkove poslednje sanje
(Igra) — Pavel Golia

30
Potopljeni zvon
(Igra) — Gerhart Hauptmann

31
Revizor
(Igra) — Nikolaj Vasiljevič

32
Spodobni ljudje
(Igra) — L. Lipovec

33
Črne maske
(Igra) — L. Andrejev

34
Antingone
(Igra) Poslovenil C. Golar

36
Sveti Just
(Igra) — Spisal dr. F. Petronio

38
Tončkove sanje na Miklavžev večer
(Igra) — J. Erbežnik in F. Roje

Kupite en "extra" bond ta teden!

Ker je zalega teh knjig zelo omejena, je pri naročilu priporočljivo ene ali več zbirk, da nam bo na ta način mogoče vsakega zadovoljiti.

RAZGLEDNIK

INOZEMCI

Glasom najnovejših podatkov, katere je objavil pravosodni oddelek zvezine vlade, že 35 let ni bilo v Zjedinjenih državah tako malo inozemcev, oziroma nedržavljanov, kakor sedaj. Medtem, ko živi v tej deželi sedaj le 3,400,000 inozemcev, bilo jih je pred štirimi leti, ko so se morali vsi prijaviti pri doseljeniških oblastih, nekako nad pet milijonov. Število teh ljudi se je toraj zmanjšalo za kakih 32 odstotkov, tako da pride sedaj le po jeden inozemec na vsakih 24 državljanov —tu rojenih ali pa naturalizovanih. Zgorajšnja dejstva pa niso izvanredna, kajti od pričetka sedanje vojne se je doseljevanje tako pomanjšalo, da je skoraj neznatno in takoj, ko se je pričela vojna, so tu živeči inozemci skrbeli za to, da postanejo čim prej ameriški državljani.

Pričakovati pa je, da bode takoj po vojni doseljevanje izredno naraslo, oziroma, da bodo tozadevne doseljeniške kvote takoj do skrajnosti izpolnjene v slučaju, da jih ne pomanjšajo, kar bi bilo iz stališča naših državiljanov dokaj umestno. Vsled tega je tudi pričakovati, da se časi iz let 1930-1931 več ne vrnejo, kajti v oni dobi je prihajalo k nam vsako leto več inorodcev, kakor jih je bilo naturalizovanih, tako da je število tu živečih inozemcev vedno naraščalo. Najžalostneji položaj v tem pogledu je pa bil pri nas leta 1907, ko je prišlo semkaj na vsakega naturalizovanega državljana, kar po 150 inozemcev.

• • •

MIKRONEZIJA — "MALI OTOKI"

Kdor želi videti mnogo otokov in otočjev, mora potovati na Pacifik, kajti med obrežjem zapadnega ameriškega kontinenta in iztočnega obrežja Avstralije in iztočne Azije, je kar na tisoče velikih in malih otokov. Med temi otoki je drugi največji otok sveta, dočim so zopet drugi otoki tako majhni, da nekateri kapitani pravijo, da jih le po enkrat vidijo, dočim jih morje jednostavno "odnese", ko se vračajo njihove ladje po istem potu nazaj v svojo domačo luko.

Otokom na zapadnem delu severnega Pacifika, so pomorci že davno ali ime "Mikronezija", da se tako ločijo od otokov, imenovanih Polinezija in Melanezija. Imena teh otočij je grškega izvora — in pomenja "Mali otoki."

Sedanje prebivalstvo Mikronezije je dokaj mešano, ker z prvotnimi domačini, ki so bili črne polti, so se tekom mnogih let pomešali Kitajci, Kavkazi, Malajci, Korejci in drugi. Prvotno prebivalstvo je bilo izredno lepega in krepkega stasa; bili so izborni monarji, ki so znali krmariti svoje ladje s pomočjo zemljevidov, katere so izdelali uprav natančno iz palmovih niti. Ti zemljvidi so bili po več čevljev dolgi, in z njih pomočjo so lahko pluli natančno do otoka, kamor so bili namenjeni, dasiravno so morali potovati čestokrat po tri in več tednov, predno so dospeli v luko svojega namena.

Sebastijan Anžlovar, naglo ma umrl

Dne 14. julija je v La Salle, Ill. umrl Sebastijan Anžlovar, star 77 let. Bil je menda prvi slovenski naseljenec v La Salle v Illinois. Zapušča več otrok in vnukov.

Nazadovanje porok in rojstev v državi New York

Iz Albany, N. Y., se javlja, da se število porok in rojstev v državi New York, redno manjša, in da bo tozadevni položaj najbrže ostal nespremenjen do konca sedanje svetovne vojne. Tekom prvih pet mescev tekočega leta, prijavili so lokalni zdravstveni uradi državnemu tozadevnemu uradu 92,000 rojstev in 46,500 porok, dočim se je sklenilo v isti dobi leta 1943, 47,000 zakonov. Tekom prvih pet mesecev leta 1943, je bilo v državi New York 108,000 rojstev.

POUČNE KNJIGE

Angleško Slovensko Berilo
(F. J. Kern) — Vezana knjiga
Cena $2.—

Brezposelnost
Spisal Fran Erjavec
Cena 50c

Obrtno knjigovodstvo
258 strani. ceana. — Knjiga je namenjena v prvi vrsti za stavbno, umetno in strojno ključavničarstvo ter ţelezolivarstvo.
Cena $1.—

Mlekarstvo
Spisal Anton Pevc. 8 slikami. 168 strani. — Knjiga za mlekarje in farmerje v splošnem.
Cena 50c

Problemi sodobne filozofije
Spisal Dr. France Veber
Cena 50c

Pohorske poti
Spisal Janko Glaser
Cena 50c

Knjigarna Slovenic Publishing Co. 216 W. 18th St., New York 11

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA STANE SEDAJ $3.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi

Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.

216 West 18th Street New York 11, N. Y.